

Afzender
Korpschef Politie
Mr. H.P. van Essen

Minister van Justitie en Veiligheid
Mw. D. Yeşilgöz-Zegerius

Rubricering

Niet Vertrouwelijk

Datum	20 juni 2023	Behandeld door	Bestuurszaken SKL
Ons kenmerk	2020-0048252	Kopie aan	De heer mr. Oebele Brouwer
Uw kenmerk	-	Bijlage(n)	2

Onderwerp Aanbieding onafhankelijk onderzoek naar de feiten en omstandigheden voorafgaand aan het overlijden van Mike Versteeg en overkoepelend advies

Geachte mevrouw Yeşilgöz-Zegerius,

In december 2019 is Mike Versteeg op tragische wijze overleden. Mike was een collega met bijzondere talenten die zich met hart en ziel inzette voor de bestrijding van criminaliteit vanuit zijn rol als operationeel specialist, digitale expertise, bij de Afdeling Technologische Ontwikkeling & Expertise ("ATOE"), Dienst Specialistische Operaties ("DSO") van de Landelijke Eenheid ("LE"). Door de heer mr. Oebele Brouwer is onafhankelijk feitenonderzoek verricht naar zijn overlijden.

Tijdens het Commissiedebat Justitie en Veiligheid in de Tweede Kamer van 11 mei 2022 is verzocht om nader onderzoek te doen naar de suïcide van Mike Versteeg. U heeft mij hierop gevraagd om de heer Brouwer te verzoeken (ook) deze suïcide te onderzoeken. De heer Brouwer heeft daarin bewilligd. De aan hem op 23 juni 2022 verleende onderzoeksopdracht was opgebouwd uit twee delen:

- i) Het verschaffen van inzicht in de feiten en omstandigheden voorafgaand aan het overlijden van Mike Versteeg. Waarbij – binnen de mogelijkheden die de wet daarvoor geeft – alles dat relevant wordt geacht bij dit onderzoek wordt betrokken en het van belang wordt geacht dat wordt gesproken met eenieder die iets kan bijdragen aan het onderzoek. ("Rapport"); en
- ii) Het verschaffen van een overkoepelend advies over de wijze waarop het soort onderzoeken dat door politie aan de heer Brouwer is verzocht uit te voeren (resp. het onderzoek "*Uit het zicht*"¹, het onderzoek naar de suïcide van een medewerker van de Landelijke Eenheid in augustus 2021² en bijgevoegd Rapport), in de toekomst het beste kan worden verricht. Hierin wordt meegenomen in welke omstandigheden een onafhankelijk onderzoek door een externe partij in de rede ligt, alsmede hoe maximale

¹ Zie ook: <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/nieuws/2021/november/uit-het-zicht---conclusies-en-aanbevelingen-rapport-commissie-brouwer-.pdf>

² Zie ook: <https://open.overheid.nl/documenten/roni-961b991f0ec56ef9d75a7a95c3a54678a36c4fbd/pdf>

transparantie binnen en buiten de politieorganisatie kan worden betracht, met inachtneming van vertrouwelijkheid (“Overkoepelende analyse”).

Op beide onderzoeksvragen wordt ingegaan in een rapportage die ik resp. op 31 mei jl. en 12 juni jl. van de heer Brouwer heb ontvangen. Beide delen – het Rapport en Overkoepelende analyse – doe ik u hierbij toekomen.

Het Rapport kent vanwege privacy en gerelateerde wet- en regelgeving gedeeltelijk een vertrouwelijk karakter, maar de inleiding (hoofdstuk 1) en bevindingen (hoofdstuk 4) zijn zodanig verwoord dat zij onverkort openbaar kunnen worden gemaakt. Openbaarmaking van hoofdstuk 2 over de loopbaan van Mike Versteeg kan alleen in afstemming met zijn familie plaatsvinden. De Overkoepelende analyse kan volledig openbaar gemaakt worden.

In deze brief reageer ik eerst op het Rapport met een inhoudelijke appreciatie en informeer ik u over de wijze waarop opvolging is, dan wel wordt gegeven aan de bevindingen. Vervolgens deel ik graag mijn perspectief op de overkoepelende analyse met u en geef ik aan welk vervolg ik daaraan verbind.

Reactie op het Rapport

Ten eerste wil ik nogmaals benadrukken hoe zeer ik het tragische overlijden van deze politie-collega betreur. In eerder contact met de nabestaanden is vanuit de organisatie destijds reeds onderkend wat een groot en pijnlijk verlies dit betekent voor zijn naasten en voor de politieorganisatie. Dat gevoel overheerst nog steeds en dat heb ik zijn stiefvader ook nog eens laten weten in het gesprek dat ik zeer recent met hem heb gevoerd.

Destijds heeft de politie n.a.v. de suïcide een feitenonderzoek uitgevoerd³ naar het overlijden. Daaruit bleek al dat er fouten zijn gemaakt. Aangezien er na dit onderzoek nog vragen resteerden, is het goed dat een externe commissie een verdiepend onderzoek heeft uitgevoerd.

Ik heb begrepen dat het werk van de Commissie Brouwer (“Commissie”), met name vanwege de eerlijke en openhartige communicatie en de grondigheid en zorgvuldigheid van het onderzoek, door de nabestaanden zeer wordt gewaardeerd. Dat is belangrijk.

Het Rapport geeft gedetailleerd inzicht in wat zich heeft afgespeeld en wat Mike Versteeg heeft ervaren in de context van het werk. De Commissie schrijft: ‘[...] dit onderzoek [laat] zien dat een opeenstapeling van ernstige fouten en grove nalatigheid van de politieorganisatie in de omgang met Mike, hem raakten en uit zijn mentale evenwicht brachten. Los van het feit dat het effect op Mike van die ernstige fouten en grove nalatigheid bezien moet worden in het licht van zijn mentale kwetsbaarheid, kwalificeert de commissie de opstelling van de organisatie richting Mike achteraf als minachting. [...] Op basis van de beschikbare informatie kan de commissie geen oorzakelijk verband leggen tussen de gebeurtenissen op het werk en het overlijden van Mike. [...] De commissie heeft hiervan [pesten op de werkvloer] geen onderbouwing aangetroffen tijdens het onderzoek [...]’.

Uit het rapport komt een indringend beeld naar voren van de gang van zaken met betrekking tot de verplaatsing van Mike Versteeg. Wat begon met het vanuit goede intenties zoeken naar een voor Mike Versteeg goede plek in de organisatie, is geëindigd in een situatie van miscommunicatie, onbegrip en uiteindelijk volledig verstoorde werkverhoudingen.

De Commissie spreekt van ernstige fouten en grove nalatigheid die herleidbaar zijn tot individuele personen, waarbij zij benadrukt dat geen van hen de vooropgezette intentie had om Mike Versteeg slecht te behandelen. De Commissie stelt dat zij hiervoor uiteindelijk niet individueel verantwoordelijk mogen worden gehouden. In een professionele organisatie die ingericht is op de menselijke maat had een dergelijke samenloop van ernstige fouten en nalatigheid zich nooit zo voorgedaan. Het handelen moet gezien worden in verhouding tot de staat van de organisatie nu circa drieënhalve jaar geleden. Er was sprake van een organisatie waarin leidinggevend te maken hadden met rolonduidelijkheid, grote teams waarvoor zij verantwoordelijk waren en onvoldoende ondersteuning vanuit de

³ Zie ook: <https://www.politie.nl/nieuws/2020/september/23/11-resultaten-feitenonderzoek-overlijden-mike-versteeg.html>

bedrijfsvoering. Dit werkte ook door in de wijze waarop medewerkers hun aansturing ervaarden. Deze situatie voldoet niet aan de vier elementen die de Commissie benoemt, waaraan een professionele organisatie minimaal moet voldoen. Kort gezegd gaat dit om oog voor de menselijke maat, een positieve werkcultuur, een adequate toerusting van medewerkers en leidinggevend en borging van kwalitatief voldoende sturing, ondersteuning en besluitvorming. Dit had dus ook impact op de wijze waarop betrokken leidinggevend hun rol en verantwoordelijkheid konden invullen. Ik besef, zoals ik al eerder in reactie op het rapport van de Commissie Schneiders heb onderkend, dat het ons als organisatie aan te rekenen is in welke positie leidinggevend hun werk hebben moeten doen.

Naar aanleiding van het eerder verrichte feitenonderzoek heeft de toenmalige politiechef van de LE destijds geconstateerd dat er weliswaar sprake was van gemaakte fouten, maar dat er geen sprake was van plichtsverzuim of van pestgedrag door betrokkenen. Dat is de betrokkenen toen ook medegedeeld. Op basis van het rapport van de Commissie is opnieuw juridisch getoetst of het rapport aanleiding geeft om tot een andere conclusie te komen. Deze toets leidt niet tot een ander standpunt; er was sprake van (ernstig) tekortschieten in de uitoefening van de functie, maar er is geen aanleiding gevonden te oordelen dat door één van de betrokkenen gepoogd is Mike Versteeg te benadelen. Uit de rapportage van de Commissie blijkt dat de betrokken leidinggevend de beleving hadden dat zij het beste voor Mike Versteeg deden. De Commissie wijst in haar rapport bovendien op de grote *span of care* en de onduidelijkheid in rollen en structuren. Ook constateert de Commissie dat kwaliteit van de sturing en besluitvorming niet voldoende geborgd was. Zo toont het onderzoek aan dat er enkele relevante fouten zijn gemaakt bij het opstellen van het overplaatsingsbesluit.

Op basis van het voorgaande en op grond van de bevinding van de Commissie dat er uiteindelijk geen individuele personen verantwoordelijk mogen worden gehouden, stel ik me dan ook op het standpunt dat er geen aanleiding is om de betrokken leidinggevend nu alsnog onderwerp te maken van een disciplinair onderzoek. Daarbij neem ik ook in ogenschouw het tijdsverloop en het feit dat de betrokken leidinggevend naar aanleiding van het eerder verrichte feitenonderzoek destijds in overleg met de leiding hun functies hebben neergelegd en zij elders binnen de organisatie te werk zijn gesteld.

De bevindingen van de Commissie sluiten aan op de conclusies van de Commissie Schneiders gedaan in het rapport *'Ruimte voor slagvaardig politiewerk'* gepubliceerd in juli 2022⁴. Zo wijst de Commissie Schneiders expliciet op het belang van een passende *span of care* om te waarborgen dat leidinggevend voldoende in staat zijn de personeelszorg te bieden die medewerkers behoeven. Dit aspect heeft dan ook een prominente plaats gekregen in het plan van aanpak voor de transitie van de LE⁵ dat zich inmiddels in de uitvoeringsfase bevindt. Binnen het organisatieonderdeel dat het betreft, de DSO, zijn inmiddels stappen gezet om *span of care* te verlichten. De belangrijkste is dat de afdeling Afgeschermd Operaties – mede naar aanleiding van het eerste rapport Brouwer (*"Uit het zicht"*)⁶ – onder separate aansturing is gebracht.

Evenals voor werkcultuur wordt in deze transitie ook expliciet gewerkt aan verbetering van mensgericht en passend leiderschap, afgestemd op de verschillende typen medewerkers met uiteenlopende competenties en karakters, die benodigd zijn voor het vaak specialistische werk. Ik kan niet anders dan constateren dat er waar het gaat om Mike Versteeg onvoldoende oog is geweest voor deze aspecten. De Commissie tekent in deze context aan dat *'het profiel van leidinggevend binnen de LE niet toegespitst is op leiding geven aan hoger opgeleiden, laat staan hoogbegaafden, en dat er geen aandacht en ondersteuning is voor zittende leidinggevend hierop.'* Aandacht voor en kennis van neurodiversiteit binnen de politie zijn vereisten om de inclusie en veiligheid in de

⁴ Zie ook: <https://commissieschneiderspolitie.nl/wp-content/uploads/2023/02/Eindadvies-Adviescommissie-voor-de-Landelijke-Eenheid.pdf>

⁵ Zie ook: <https://www.politie.nl/nieuws/2022/november/18/korpstransitieplan-naar-tweede-kamer.html>

⁶ Zie voetnoot 1

organisatie te kunnen waarborgen. Hier dient binnen het korps expliciete aandacht voor te zijn.

De uitvoering van alle twintig aanbevelingen van de Commissie Schneiders is een meerjarige complexe opgave die stapsgewijze veranderingen teweeg moet brengen. De LE is hier dit jaar mee gestart en dagelijks volop mee bezig. De door de Commissie benoemde knelpunten zijn in een tijdsbestek van meer dan 10 jaar ontstaan. De oorsprong daarvan voert terug naar de periode van voor en tijdens de reorganisatie van de regionale politiekorpsen en het korps landelijke politiediensten naar de Nationale Politie. Een geëigende aanpak daarvan vergt de nodige aandacht en tijd.

Reactie op Overkoepelende analyse

De Overkoepelende analyse schetst een viertal rode draden die kunnen worden gedestilleerd uit de onderzoeken naar de drie suïcides binnen de LE waarvan de suïcide van Mike Versteeg, ruim drie jaar geleden, de eerste was.

Uit de analyse blijkt dat in de betreffende periode sprake was van een 'verwaarloosd' organisatieonderdeel waarbij onder meer gedacht moet worden aan structurele problemen in organisatie en leiderschap, onverantwoord grote *span of care*, rolonduidelijkheid en onvoldoende toespitsing van het profiel van leidinggevenden op de diversiteit, behoeften en niveau van medewerkers. Ook stelt de Commissie dat de reactie op deze suïcides, die plaatsvonden binnen dezelfde dienst van de LE, achteraf kan worden gekenschetst als defensief en verkrampd. Een derde geïdentificeerde rode draad is dat de Commissie in alle drie de door haar verrichte onderzoeken de vergaring van de relevante informatie als moeizaam heeft ervaren. Informatie bleek in veel gevallen niet, niet goed of vanwege wettelijke bewaartermijnen niet meer bewaard en heeft destijds dan ook niet kunnen bijdragen aan een adequater handelen van de politieorganisatie volgend op de suïcides. Wel constateert de Commissie dat de omgang met informatieverstrekking merkbaar is verbeterd. Als vierde punt belicht de Commissie het dilemma van transparantie versus vertrouwelijkheid.

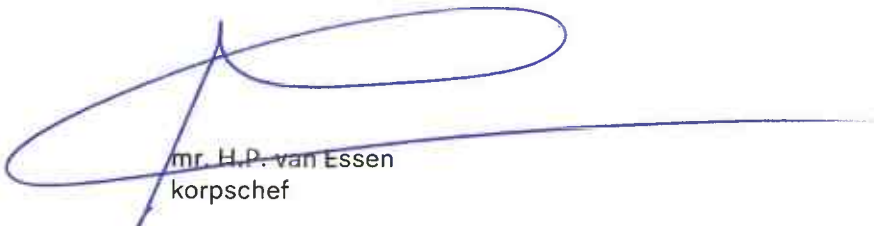
Op basis van de rode draden heeft de Commissie lessen geformuleerd die ik graag ter harte neem. Ten eerste is het zaak dat de ingezette en geplande verbeteringen in het kader van de transitie van de LE snel en met kracht worden doorgezet, in het besef dat dit proces de nodige tijd zal vragen. Voorts laten de onderzoeken zien hoe ernstig de consequenties kunnen zijn als een dergelijk organisatieonderdeel structureel verwaarloosd wordt. Daarbij merk ik op dat betrokken medewerkers, inclusief leiding, destijds werden geconfronteerd met een organisatie die niet toegerust was op de opgave die daarvan gevraagd werd, zoals ook geconcludeerd door de Commissie Schneiders. Ten tweede horen de omgang met suïcides van politiefunctionarissen eerst en vooral in het teken te staan van rouw en een respectvolle omgang met het verdriet van nabestaanden en collega's. Ook onderschrijf ik dat suïcides waarbij twijfel bestaat over de aanleiding, in het vervolg altijd onafhankelijk onderzocht moeten worden conform een op te stellen protocol dat o.a. borgt dat de benodigde informatie snel en volledig beschikbaar wordt gesteld aan de onderzoekscommissie. Ik herken de notie van de Commissie dat het van belang is tijdig en transparant tot een besluit te komen over het instellen van een onafhankelijk onderzoek. De wijze van vastleggen en bewaren van informatie en toepasselijke termijnen zullen nader beschouwd worden. Tot slot begrijp ik het advies van de Commissie dat de rapportages van dergelijke onderzoeken vertrouwelijk moeten blijven en niet openbaar worden gemaakt. Dit teneinde betrokkenen in het onderzoek voldoende te beschermen en hen in de gelegenheid te stellen in alle vertrouwelijkheid hun verhaal te doen. Om in de gewenste transparantie te voorzien kan worden gewerkt met een openbare samenvatting.

Conclusie

De beide rapportages leggen de vinger op de zere plek. De conclusie dat we het gewoon niet goed hebben gedaan, is onontkoombaar. Dat spijt ons. Wat in het verleden is misgegaan, kunnen we niet meer herstellen. Wel zullen we alles in het werk stellen om te voorkomen dat zich in de toekomst vergelijkbare menselijke drama's kunnen voordoen. De lessen geformuleerd door de Commissie helpen daar zeer bij.

Al met al heeft de heer Brouwer opnieuw waardevolle rapportages met concreet in de praktijk toepasbare bevindingen en lessen opgeleverd. Ik ben hem – en degenen die hem daarbij hebben ondersteund – daarvoor zeer erkentelijk. Zoals eerder in deze brief aangegeven, is en wordt de uitvoering daarvan met voortvarendheid ter hand genomen. Over de urgentie daarvan kan geen enkel misverstand bestaan.

Mr. H.P. van Essen
korpchef